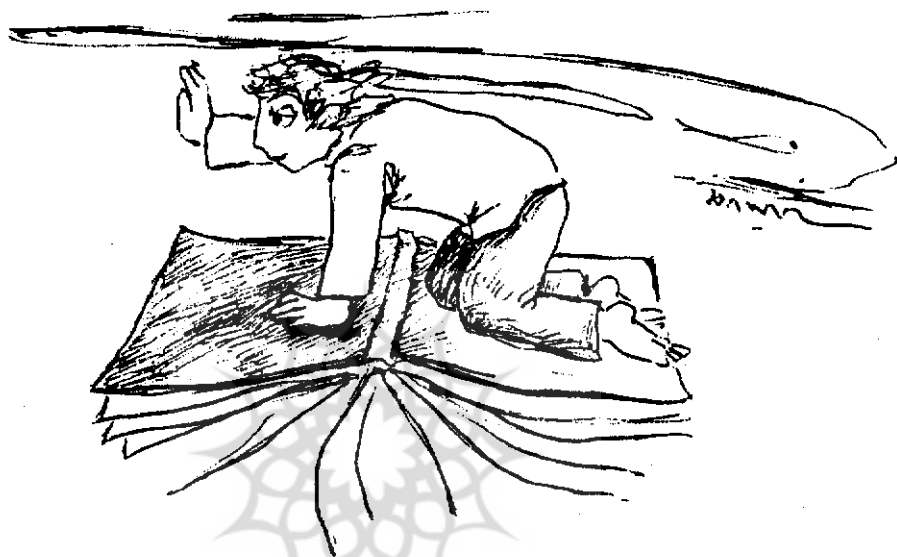

گزیده مقاله‌شناسی توصیفی

تابستان ۱۳۷۹

به کوشش کیسو فغفوری

مد نظر نداشته باشد. بنابراین، مطالب چاپ شده در مجلات کودک و نوجوان، در این بخش معرفی نخواهد شد.

ج - سعی خواهد شد مقاله، نقد، گزارش، پژوهش، میزگردها و گزارش‌های تحلیلی به طور کامل معرفی شود، اما فقط آن دسته از گفت‌وگوها، یادداشت‌ها و گزارش‌های دیگر معرفی خواهد شد که ارزش تحقیقی داشته باشد.

د - خبرهای مربوط به ادبیات کودک و نوجوان معرفی نخواهد شد.

ه - به دلیل حجم بالای مطالب کتاب ماه و پژوهشنامه، مطالب آن به صورت فهرست‌وار معرفی می‌گردد و چکیده آن ارائه خواهد شد.

و - از مسطالاب مربوط به روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، ارتباطات و... فقط وقتی استفاده خواهد شد که به طور مستقیم، به ادبیات یا کتاب

کوشش ما در تدوین این بخش، آن است که چکیده‌ای از مطالب و مقالات مهم چاپ شده در مطبوعات کشور را که به نوعی با ادبیات کودک و نوجوان مرتبط است، فراهم آوریم. البته، در کشور ما این کار به علل مختلفی، از جمله دسترسی نداشتن به منابع و نبودن بانک‌های اطلاعاتی مناسب، تقریباً ناممکن است.

این بخش، در چهارچوب زیر تهیه می‌شود:
الف - موضوع به ادبیات و تصویرگری برای کودک و نوجوان اختصاص دارد؛ یعنی فقط مطالبی چکیده می‌شود که به طور مستقیم، به ادبیات و تصویرگری پرداخته باشد.

ب - مخاطبان این بخش را محققان و علاقه‌مندان به ادبیات کودک و نوجوان، یعنی طیف خوانندگان پژوهشنامه تشکیل می‌دهند. از این پس، فقط مطالبی در این بخش معرفی می‌شود که چنین مخاطبانی را

کودک و نوجوان مربوط باشد.

ز - در این بخش، همراه عنوان هر مطلب، نام نویسنده، نام نشریه، شماره، تاریخ انتشار و چکیده‌ای از محتوای آن نقل خواهد شد.

دعوت از پژوهشگران و نویسندگان

از آن جا که دسترسی به تمام مطالب چاپ شده، در حوزه ادبیات کودک و نوجوان، دشوار است، از پژوهشگران و نویسندگان تقاضا می‌شود برای کمک به غنی‌تر شدن این بخش از پژوهشنامه، مطالبی را که در محدوده زمانی این بخش، ولی در مطبوعاتی که معمولاً به ادبیات کودک و نوجوان نمی‌پردازند، به چاپ رسانده‌اند، حتماً به پژوهشنامه معرفی کنند.

✓ گلستانه / شماره ۱۷-۱۸ / خرداد-تیر ۷۹

جوانی آشفته - سال‌های سخت

چقدر هوس پرواز دارم

ترجمه: شروین شهامی‌پور

مقاله

این مقاله، به‌طور مشروح، به‌زندگی و فعالیت‌های «آنتوان دوستن اگزوپری» می‌پردازد. وی روز ۲۹ ژوئن ۱۹۰۰، در لیون فرانسه به دنیا آمد. پدرش ۴ سال بعد از دنیا رفت. مادر آنتوان که با پنج پسرش تنها مانده، زیر فشار تصمیم می‌گیرد به قصر خاله‌اش برود. آن جا فضایی شبیه داستان‌ها دارد.

آنتوان، در حال گذر از کودکی به جوانی است که آتش جنگ جهانی اول، شعله‌ور می‌شود. او و برادرش فرانسوا، به مدرسه‌ای در فری‌بورگ می‌روند، ولی محیط آرام آن جا، انگیزه‌ای برای درس خواندن به او نمی‌دهد. او بیش از گذشته، به خیال‌پردازی سرگرم است و تمام وقتش را وقف خواندن و نوشتن شعر می‌کند.

در این زمان، برادرش فرانسوا، به سبب رماتیسم قلبی، از دنیا می‌رود، اما زندگی ادامه می‌یابد...

وقتی سه بار در امتحان ورودی مدرسه‌ای معتبر رد می‌شود، در مدرسه هنر، در رشته معماری ثبت‌نام می‌کند. ولی راضی نیست. سال

۱۹۲۱، به خدمت سربازی در نیروی هوایی دعوت می‌شود. او می‌اندیشد که بالاخره، مسیر واقعی‌اش را یافته است؛ هوانوردی.

ابتدا گواهی‌نامه خلبانی داخلی می‌گیرد و سپس، به رباط می‌رود و خلبان نظامی می‌شود. با وجود این، در پی سانحه‌ای، استعفا می‌دهد و بی‌کار می‌شود. بعد از دوران بهبودی شکستگی استخوان، به عنوان ناظر، در کارخانه سفال‌سازی مشغول به کار می‌شود.

بعد از آن، چند بار شغلش را عوض می‌کند و سپس، در خانه یکی از اقوام دورش که میهمانی نظیر آندره ژید دارد، با سردبیر مجله‌ای ملاقات می‌کند و اولین داستان کوتاهش در سال ۱۹۲۶ چاپ می‌شود. همزمان، به یک شرکت هوایی می‌پیوندد و به عنوان مأمور پست هوایی، شروع به فعالیت می‌کند. سال ۱۹۲۷، درست در مرکز منطقه مخالفان، جایی که هیچ هواپیمایی نباید توقف می‌کرد، رئیس منطقه هوایی می‌شود.

در آن جا اگزوپری، شب و روز، محصور در حصاری از سیم خاردار است که از یک سو، رو به دریا و از سوی دیگر، رو به صحرا دارد. هشیار و آماده پرواز برای نجات خلبانانی است که هواپیمای‌شان سقوط می‌کند. او در آن جا با اسپانیایی‌ها و کودکان عرب، دوست و به عنوان مردی خوب مشهور می‌شود. کتاب «پیک جنوب»، را همان جا می‌نویسد و بالاخره، پس از ۱۸ ماه، مأموریتش پایان می‌یابد و ریاست کل شرکت در آرژانتین و نشان افتخار «صلیب شوالیه» را دریافت می‌کند.

او طی سال‌ها اقامت در آمریکای جنوبی، برای نوشتن دومین اثرش، «پرواز شبانه»، تلاش بسیاری می‌کند و جایزه فمینا را برای این کتاب می‌گیرد. با وجود این، دوستانش او را به علت دور شدن از حقیقت شغل خلبانی سرزنش می‌کنند. آن‌ها شخصیت دراماتیک آن کتاب را به بازگونه جلوه دادن واقعیت متهم می‌کنند و پرواز شبانه، برای اگزوپری، به کابوس بدل می‌شود.

او پس از ازدواج و ارتکاب اشتباهاتی نابخشودنی در پرواز، استعفا می‌دهد و به فعالیت تبلیغاتی مشغول می‌شود. مقاله می‌نویسد، فیلم می‌سازد و هواپیمایی می‌خرد تا رکورد سرعت بین پاریس و سایگون را بشکند. بار اول موفق

است، بهتر است به اعترافات خودش در آثارش تکیه کنیم؛ زیرا کتاب‌ها که تاریخ دارند، برش‌هایی ناخودآگاه از زندگی درونی نویسنده محسوب می‌شوند.

خاطرات دوران کودکی‌اش، بیانگر آن است که دوران کودکی خوشی داشته و از خوشبخت‌ترین کودکان بوده است. این نخستین خوش اقبالی‌اش بود؛ از آن نوع خوش اقبالی‌ها که در زندگی آدمی جانشین‌ناپذیر است.

دوران نوجوانی، هنگامی که از باغ کودکی خویش پا فراتر می‌گذارد، با دنیایی روبه‌رو می‌شود که یکی از بی‌بند و بارتزین دوره‌های تاریخ بشری است؛ اروپای سال‌های ۲۰ تا ۳۰ قرن بیستم که او را اندوهگین می‌سازد.

شور و شوق عارفانه دوره ایجاد و گسترش «خط هوایی»، او را از این اندوه رهانیده، ترحم را جانشین آن می‌سازد. اگزوپری، فکر و ذکری جز آدمی در سر ندارد، از «پیک جنوب» تا «دژ» فقط و فقط گسترش همین وسوسه آدم‌سازی را در کارهایش می‌بینیم. وی در دل مشغول‌های خویش، بسی فراتر از یک معلم اخلاق می‌رود که منحصرأ چشم بر رفتار آدمیان دوخته باشد تا ععل و انگیزه‌های آن را نشان دهد یا تنها از طریق وصف مشاهدات خود احساس رضایت کند، بلکه او همواره می‌کوشد تا ناشناسی را که در وجود آدمی خفته است پیدا کند؛ «ابر انسان» را!

افسان‌گرایی اگزوپری، ضدتنهایی انسان است و او عظمت هر حرفه را در متحد و یکی ساختن جان‌ها می‌داند و در حرفه هوانوردی نیز آن چه بیشتر او را جذب می‌کند، کیفیت‌های انسانی کار است که در جریان وقایع خطوط هوایی رخ می‌نماید.

برای سنت اگزوپری که به اعتراف خودش، حتی اگر خلبان هم نمی‌شد، باز به نویسندگی روی می‌آورد، ممتازترین وسیله، معرفت کلام است.

کلامی که این همه او را به خود مشغول می‌دارد، در مجموعه‌ای از واژه‌ها خلاصه نمی‌شود. کلمات نشانه‌هایی بیش نیستند. مسئله مهم افزودن بر معنای آن‌هاست. سنت اگزوپری، خواستار آن است که خویشتن را توسط کلام کشف کنیم و از طریق آفرینش ادبی، اندیشه بیافرینیم. آفرینش ادبی، به اعتقاد او، هنگامی دست می‌دهد که نویسنده

نمی‌شود و بار دوم سقوط می‌کند و جمجمه‌اش می‌شکند. ماه‌های طولانی، خانه‌نشین می‌شود و در همین مدت، کتاب جدیدش «باد، شن و ستارگان» را در سال ۱۹۲۹ منتشر می‌کند و جایزه نخست هیأت داوران آکادمی هنر را می‌برد.

در جنگ جهانی دوم، او یک سر خلبان ۲۹ ساله و نیمه فلج است. با این همه، تلاش زیادی می‌کند تا بالاخره، او را برای مأموریت می‌فرستند. فرانسه در سال ۱۹۴۰، صلح را می‌پذیرد. او به آمریکا می‌رود تا موقعیت اسفناک فرانسه را شرح دهد. سال ۱۹۴۱، کتابی در مورد سفر به ارس و دیدگاهش در مورد جنگ می‌نویسد که همزمان، در فرانسه و آمریکا منتشر می‌شود. آلمانی‌ها به سرعت آن را ممنوع می‌کنند.

سال ۱۹۴۰، برای دوستش در فرانسه «نامه به یک گروگان» را که در واقع، کتابی است برای ۴۰ میلیون فرانسوی، گروگان‌هایی که در اختیار آلمانی‌ها هستند، می‌فرستد و پس از آن شازده کوچولو را می‌نویسد.

شازده کوچولو، در ظاهر، داستانی کوتاه برای بچه‌هاست، اما در حقیقت، داستان کودکی است که برای آدم‌بزرگ‌ها نوشته شده است؛ نوعی بازگشت به کودکی. این کتاب، در نظر اول، غیرعادی می‌آید و برای بقیه غیرقابل درک است. ناقدان و مردم، واکنش سردی نسبت به آن نشان دادند.

در سال ۱۹۴۲، آمریکا وارد جنگ می‌شود. آنتوان، با استفاده از نفوذش، به گروه خلبانان پیشرفته می‌پیوندد؛ با این شرط که بیش از ۵ مأموریت انجام ندهد. با وجود این، هشت پرواز انجام می‌دهد و در نهمین پروازش، دیگر باز نمی‌گردد. هواپیما و پیکر آنتوان، هیچ گاه پیدا نمی‌شود.

✓ گلستانه / شماره ۱۷ و ۱۸ / خرداد و تیر ۷۹

عاشقانه به زمین و انسان‌ها نگریمتن

هدیه کیانی‌فرد

مقاله

برای شناخت چهره حقیقی نویسنده‌ای که پشت شازده کوچولو تا «قائد بزرگ» رمان «دژ» پنهان

و «نامه به یک گروگان»، نوشته‌اش از حیطة فنى و تخصصى خارج مى‌شود و به سمت تفكرات مذهبى گرایش پیدا مى‌کند. او در این آثار، به سمت سبكى خاص و به کارگیرى کلماتى کلیدى پیش مى‌رود که در آثار بعدى‌اش نمایان‌تر مى‌شود.

قصد اصلی اگزوپرى از نوشتن شازده کوچولو، کتابى است برای آدم‌بزرگ‌هایی که کودكى خود را فراموش کرده‌اند و رسالت او، بیدار کردن کودک خفته در قلب آن‌هاست. او نه تنها از غریزه فطرى و ذاتى خود که از جریانى پیروى مى‌کند که هم نشان شکوه کودک است و هم راه چاره‌ای است برای انسانى به آخر خط رسیده که با بدبختى و تاریكى روبه‌روست.

نقطه عطف این داستان و در عین حال، اوج تفكرات سنت اگزوپرى، این است که تو هر چه را اهلى کنى، همیشه مسئول آن خواهى بود. این روحیه، به عنوان مایه اصلی، در همه آثارش به چشم مى‌خورد، ولى هر بار شکلى دیگر به آن داده است. از نظر او، از محدوده ظواهر گذشتن، جایی است که دوست داشتن، با هم به یک سو نگرىستن و هم‌چنین در خود نگرىستن و بیرون از محدوده عمل، به عنوان یک مکاشفه قلبى، فروتنانه و متقابل، به دنبال ردپایى از ذات آن دیگری بودن باشد.

✓ همشهرى / شماره ۲۱۵۵ / یکشنبه ۱۲ تیر ۱۳۷۹

خلاقیات در خدمت فرهنگ جهانى
نگاهى به زندگى و آثار هانس کریستین
آندرسن

ترجمه و تألیف: منصور خلج

مقاله

آندرسن که مایه‌های اصلی داستان‌هایش را از افسانه‌های عامیانه مى‌گرفت، بعد از جنبش گردآوری افسانه‌های پریان، عرصه دیگری را در این زمینه گشود که ابداع صورت تازه‌ای از چنین داستان‌هایی بود.

اگرچه بن مایه‌های داستان‌های او بر کارکردهای افسانه‌های عامیانه استوار است، تخیل فردى و تأثیر اوضاع اجتماعى جامعه‌ای که او در آن زندگى مى‌کرد نیز در این آثار دیده مى‌شود. جسارت آندرسن، در آفرینش افسانه‌های

رابطه‌های تازه‌ای بین کلمات و بین چیزهایی که این کلمات مى‌نمایانند، کشف کند و این برداشتی کاملاً شاعرانه و استعارى از آفرینش ادبى است.

✓ گلستانه / شماره ۱۸-۱۷ / خرداد - تیر ۷۹

سالشمار زندگى و آثار آنتوان دو سنت
اگزوپرى
ترجمه: هدیه کیانى‌فرد

✓ گلستانه / شماره ۱۸-۱۷ / خرداد - تیر ۷۹

سرگذشت ترجمه شازده کوچولو

مقاله

نخستین ترجمه از شازده کوچولو به زبان فارسى را زنده‌یاد محمد قاضى به انجام رساند. او خاطرهای از ترجمه این کتاب نقل مى‌کند؛ خاطرهای که از چگونگى آشنایی با کتاب، قرض گرفتن آن، ترجمه کردن آن در دو هفته و ناراحتى صاحب کتاب از پیشى گرفتن او در ترجمه حکایت دارد.

✓ گلستانه / خرداد - تیر ۷۹ / ۱۸-۱۷

ملاقات با شازده کوچولو
اهلى شده عشق

نوشته: پیر هارى سیمون

ترجمه: هدیه کیانى‌فرد

مقاله

شازده کوچولو، پر خواننده‌ترین و مشهورترین اثر سنت اگزوپرى و در عین حال، سهل‌ترین و ساده‌ترین اثر اوست. این اثر، ضمن این که قصه‌ای شاعرانه برای کودکان است، رمزآلودترین، عمیق‌ترین و پرمفهوم‌ترین اثر او نیز به شمار مى‌آید.

اگزوپرى با «پرواز شبانه» شروع کرد که قصیده‌ای است در وصف دلآورى، در «زمین انسان‌ها»، مشکلات اساسى‌ترى مطرح مى‌شود، اما در قالبى دیگر. به نظر مى‌آید که او در اصول انسان‌شناسى مذهبى، به دنبال پاسخ‌ها و راه‌حل‌های خود مى‌گردد. این کتاب، چگونگى رسیدن اگزوپرى، به قلّه شازده کوچولو را بر خواننده آشکار مى‌کند. در آثار مربوط به جنگ، هم چون «خلبان جنگى»

مهرداد فرهمند

مقاله

در طول این هفته و در حالی که چهارمین جلد از سری ماجراهای هری پاتر، محبوب‌ترین قهرمان داستان‌های امروز جهان، در کتاب‌فروشی‌های بسیاری از کشورهای دنیا توزیع می‌شود، ترجمه سه کتاب قبلی او نیز در ایران انتشار می‌یابد. نکته مهمی که باقی می‌ماند، این است که آیا ورود هری پاتر به ایران هم یک اتفاق بزرگ خواهد بود یا نه!

دو سال پیش، هیچ کس نمی‌توانست فکرش را هم بکند که کتاب‌های یک نویسنده کاملاً ناشناس، با شمارگان ۲۵ میلیون نسخه فروش برود و به ۴۱ زبان در دنیا ترجمه شود. این یکی از نادرترین اتفاقات تاریخ صنعت نشر است و هنوز هم دست‌اندرکاران این صنعت، به بحث مشغول‌اند که چه چیز چنین موفقیتی را برای کتاب به همراه آورده؟ خوش‌شانسی یا اقبال؟

انتشارات انگلیسی «بلونوبری» با به چاپ رساندن کتاب‌های رولینگ، نویسنده ماجراهای هری پاتر، چنان سود سرشاری برده که میزان سود سالانه‌اش، ظرف یک سال، ۹۶ درصد افزایش یافته است. ارزش سهام این شرکت انتشاراتی در بازار بورس نیز در آستانه چاپ جلد چهارم «هری پاتر»، با جهش ناگهانی مواجه است. «هری پاتر و جام آتش»، چهارمین جلد از کتاب‌های هری پاتر، در آمریکا نیز با تیراژ ۲۸ میلیون نسخه منتشر شده و تمام رکودهای قبلی را شکسته است. «تام و لِف» و «جان گریشام» که تاکنون پرخواننده‌ترین و سودآورترین نویسندگان دنیا محسوب می‌شوند، اکنون با فاصله بسیار زیادی، پشت سر رولینگ مانده‌اند.

✓ **کیهان** / شماره ۱۶۸۵۲ / سه‌شنبه ۲۸ تیر ۱۳۷۹
ادبیات ترجمه‌ای جنگ برای کودکان و نوجوانان
فصلی از یک کتاب در دست چاپ
محمد رضا سرشار (رهگذر)

مقاله

در بررسی ادبیات کودکان و نوجوانان قبل از

پریانی نو، گواه این اصل بود که آثار تخیلی، تنها همان نیست که به ما ارث رسیده، بلکه می‌توان آثاری آفرید که حتی ارزشمندتر باشد. نقش آندرسن، در این زمینه، انکارشدنی نیست.

نخستین مجموعه از آثار او برای کودکان، به سال ۱۸۲۵ میلادی، به نام «قصه‌هایی برای کودکان» منتشر شد. از معروف‌ترین این افسانه‌ها جعبه آتش‌زنه، ملکه برفی، جوجه‌اردک زشت و لباس نو برای امپراتور، حلزون و بوته گل سرخ است. آندرسن، تا پایان عمر، نزدیک به ۱۶۸ قصه و افسانه برای کودکان و نوجوانان نوشت. برای بزرگداشت تلاش او در راه ادبیات کودکان و نوجوانان، جایزه‌ای جهانی، به نام جایزه «هانس کریستین آندرسن»، همه ساله به بهترین نویسندگان و تصویرگران کتابهای کودکان و نوجوانان اهدا می‌شود.

✓ **انتخاب** / شماره ۲۵۵ / دوشنبه ۱۲ تیر ۱۳۷۹

یکی بود، یکی نبود... (کودکان و قصه‌های خوبی که برای شان می‌گویند)
سوسن طاق‌دیس

مقاله

راستی چرا بچه‌ها قصه را دوست دارند؟ و چرا قصه کودکي شلوغ و بی‌آرام و پرتحرک را بیشتر از همه می‌پسندند؟ چون این قصه‌ها، آنها را وا می‌دارد تا آرام و متمرکز بنشینند و به قصه‌گو توجه کنند؟ این خاصیت جادویی را چگونه می‌توان شناخت، بهبود بخشید و به نفع‌گرمی‌ترین و اصلی‌ترین سرمایه زندگی هر کس، یعنی فرزندش استفاده کرد؟ اصلاً قصه چیست؟ قصه کودک چیست؟ چرا باید متفاوت از قصه‌های بزرگسالان باشد؟ قصه خوب و قصه بد هم داریم؟ راه شناخت آنها چیست؟

نویسنده در این مقاله، می‌خواهد به این سؤالات پاسخ دهد.

این مقاله، در پژوهشنامه هم چاپ شده است. بنابراین، از تفصیل در چکیده آن، خودداری می‌کنیم.]

✓ **ابراز اقتصادی** / شماره ۶۰۰ / یکشنبه ۱۹ تیر ۱۳۷۹

بزرگ‌ترین رویداد تاریخ نشر در جهان

انقلاب، به هیچ داستان تألیفی درباره جنگ برنمی‌خوریم. در میان آثار ترجمه‌ای نیز تنها شاهد دو کتاب از این نوع هستیم که از قضا، هر دو فرانسوی‌اند.

«داستان‌های دوشنبه»، نوشته آلفونس دوده، ترجمه عظمی نفیسی، منتشره به سال ۱۳۳۷، توسط «بنگاه ترجمه و نشر کتاب» و دومین کتاب، «کودک، سرباز، دریا»، نوشته ژرژفون ویلاید، است که در سال ۱۳۳۹ با ترجمه دل‌آرا قهرمان، توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، برای گروه‌های سنی «د» و «ه» منتشر شده است.

اما مترجمان ما، با تفاوت‌هایی در انگیزه‌ها و هدف‌ها، در طول سال‌های پس از پیروزی انقلاب، از موضوع جنگ و دفاع میهنی، غافل نبوده‌اند.

«کودک قهرمان»، ۱۳۵۷، به ترجمه علی وافی، از جمله اولین آثار در این زمینه است که به جنگ بین اعراب و اسرائیل مربوط می‌شود.

انسانی‌ترین، کودکانه‌ترین، اثرگذارترین و دل‌نشین‌ترین داستان‌های ترجمه‌ای راجع به جنگ، «مادر»، ۱۳۶۱، اثر لیویا ورونکوا، با ترجمه روان فاطمه زهروی است.

داستان «مادر»، بعدها الهام‌بخش لاقل دو نویسنده خودی، در نگارش یک داستان کوتاه و یک داستان بلند راجع به جنگ تحمیلی و مورد اقتباس کامل «بهرام بیضایی» در ساختن فیلم «باشو غریبه کوچک» واقع شد.

هم‌چنین، «ساداکو و هزار مرغ ماهی‌خوار کاغذی»، ۱۳۵۹، نوشته الینور کوثر، به ترجمه مریم پیشگاه، از جمله قوی‌ترین و با ارزش‌ترین داستان‌های مرتبط با جنگ برگردانده شده به فارسی است.

✓ جوان / شماره / ۲۱۲ / سه‌شنبه ۱۸ مرداد ۱۳۷۹

حرف زدن به زبان همه کودکان دنیا
نگاهی به «رامونای وروجک»
نوشته: «بورلی کلیوی»
مریم ابراهیمی

لقد

«بورلی کلیوی» از محبوب‌ترین نویسندگان آمریکا، در حوزه ادبیات کودک و نوجوان است.

کتاب‌های خانم کلیوی، تاکنون جایزه‌های معتبر بسیاری به دست آورده؛ از جمله جایزه ویژه انجمن کتابداران آمریکا که به پاس سهم ارزنده خانم کلیوی در ادبیات کودک و نوجوان، به وی اهدا شد.

در سال ۱۹۸۴، رمان او با عنوان «آقای هنشاد عزیز»، برنده نشان جان نیویری شد و نیز جایزه ممتاز نیویری، به دو کتاب دیگر وی، با عنوان‌های «رامونا و پدرش» و «رامونا کونیمی هشت ساله» تعلق گرفت.

استفاده نویسنده از افسانه‌هایی که در تحلیل و نهیت بچه‌ها جای دارند، به عنوان عنصر مؤثری در پیشبرد داستان و انتقال آداب و رسوم خاص آمریکایی‌ها، نکته قابل تأملی است. کاری که در ادبیات ما کم صورت گرفته است.

شاید به دلیل تفاوت فرهنگی است که برخی از مطالب کتاب باورپذیر به نظر نمی‌رسد. مثلاً این که رامونا می‌تواند کرمی به دور انگشتش بیچد و آن را حلقه نامزدی‌اش فرض کند و بخواهد از میان پسران کلاس، یکی را به عنوان نامزد خویش برگزیند. برای کودکان و نوجوانان ما چندان قابل درک نیست. با این حال، اتفاقات گوناگون کتاب، چنان بر مشترکات فراوان کودکان (البته شیطان) بنا شده است که صرف‌نظر از این جنبه‌های ظریف فرهنگی، داستان جذاب و لذت‌بخشی را برای همه کودکان در هر جایی که هستند، فراهم می‌آورد و این، کارکرد زیبایی ادبیات است که زبان مشترک انسان‌هاست.

✓ همشهری / شماره / ۲۱۸۹ / پنجشنبه ۲۰ مرداد ۱۳۷۹

آیا جامعه شهری در «کتاب‌های مجله» تبلور می‌یابد؟

نگاهی به مجموعه کتاب‌های مجله از بعد رویکرد نویسندگان آن به مسائل شهری

مصطفی ناهید

مقاله

«کتاب‌های مجله»، مجموعه‌ای از قصه‌های نویسندگان دو نسل بعد از انقلاب را تشکیل می‌دهد. انتشار این مجموعه، از نشانه‌های آغاز تحول در نیازها، ساخت‌های سیاسی و خواسته‌های اجتماع است.

وجود نویسندگان و مترجمانی که یا عضو

تازه و با نگاهی کاربردی در شناخت و تبیین نظریه‌ها، ملاک‌ها، انواع و اصول‌گونه ادبی «فانتزی» در ادبیات کودکان، نوشته شده است.

مؤلف بر آن بوده است تا کتابی اساسی و متناسب با ظرفیت‌ها و ویژگی‌های جامعه ادبیات کودکان ایران بنویسد که یاری‌گر مؤلفان، بررسان، پژوهشگران، دانشگامیان، دانشجویان و خوانندگان این گونه ادبی باشد و تا حد زیادی نیز به این هدف دست یافته است.

در این اثر، «فانتزی» در دایره ادبیات کودکان، برای نخستین بار و به صورت فراگیر، مورد بررسی قرار می‌گیرد و اصول و مبادی آن تبیین می‌شود. در کنار تازگی موضوع، باید از نو بودن روش بررسی نیز سخن گفت.

دومین امتیاز پژوهش مذکور، در روشمندی و به قاعده بودن آن نهفته است. مؤلف، ابتدا به بررسی نظریه‌های ارائه شده درباره فانتزی و پژوهش‌های انجام شده در این زمینه می‌پردازد و سپس دیدگاه خود را طرح می‌کند.

جامعیت و کمال نسبی نیز از ویژگی‌های دیگر فانتزی در ادبیات کودکان است. مطالعه کتاب و دقت در فهرست منابع و ماخذ آن، بیانگر این نکته است که مؤلف، تلاش کرده است تا از آرای تمامی صاحب‌نظران این زمینه و تحقیقات انجام شده در این موضوع، آگاهی یابد.

در کنار امتیازات فراوان اثر که برخی مذكور افتاد، کاستی‌هایی هم در کتاب به چشم می‌خورد که هر چند از اهمیت و اعتبار اثر نمی‌کاهد، وجود آنها مایه شگفتی و ناخرسندی است. این کاستی‌ها عمدتاً به ساختار پژوهش، روش تحقیق و سبک اثر مربوط می‌شود.

✓ **ایران اقتصادی / شماره ۶۱۲ / دوشنبه ۲ مرداد ۱۳۷۹**
در بازار کتاب هر چه مضحک‌تر؛ پر طرفدار تر
مهرداد ارمند

مقاله

«کمیک استریپ»، علاوه بر این که از لحاظ جذابیت برای کودکان تقریباً بدون رقیب است، در میان رده‌های سنی بالاتر نیز طرفداران بی‌شماری دارد.

دستگاه‌های رسمی ادبی بوده‌اند و یا سال‌ها در آن فعالیت کرده‌اند، در کنار نویسندگان جوان، دیدگاه‌های دو نسل بعد از انقلاب را به خوبی هویدا ساخته است و گرایش نویسندگان به «موضوع» و نحوه پرداخت آن، دو دغدغه کاملاً متفاوت را نشان می‌دهد.

از این رو، این مجموعه چنان چه استمرار یابد و چنان چه فرصت بیشتری به نسل جوان‌تر برای بیان ایده‌ها و عقاید خود در قالب قصه و داستان بدهد، بی‌شک از منابع مهم برای شناخت جامعه ایران در دهه ۷۰ به بعد خواهد شد.

در این بررسی، تلاش شده است تا آثاری را که به نوعی، چهره‌ای از جامعه را به تصویر کشانده‌اند، مورد ارزیابی قرار دهیم. جامعه شهری در این بررسی، براساس نشانه‌های تصویری، شخصیت‌پردازی، شخصیت‌های محوری داستان، روابط آدم‌ها و گرایش عمومی نویسنده به آدم‌هایش، مورد ارزیابی قرار گرفته است.

خسرو باباخانی، فرهاد حسن‌زاده، مصطفی خرامان، علی خاکبازان، مهدی عزتی چهار قلعه و حبیب یوسف‌زاده نویسندگانی هستند که در آثار خود، گوشه‌ای از جامعه شهری را به تصویر کشانده‌اند.

✓ **کتاب ماه ادبیات و فلسفه / شماره ۲۲ / مرداد ۱۳۷۹**
فانتزی در ادبیات کودکان
محمد غلام

نقد

در این مختصر، به هیچ وجه قصد نقد موشکافانه و جزء به جزء اثر در میان نیست، بلکه هدف، بررسی اجمالی فانتزی در ادبیات کودکان است و ذکر برخی برداشت‌ها و دریافت‌های شخصی از مطالعه این اثر.

حوزه ادبیات کودکان، با داشتن بیشترین تعداد مخاطبان و بیشترین شمار آثار تألیفی و ترجمه، از حوزه‌هایی است که در جامعه ما و شاید در جوامع اروپایی نیز به لحاظ نظری، کمتر مورد توجه محققان و منتقدان قرار گرفته است.

تألیف کتاب فانتزی در ادبیات کودکان، تلاشی است برای برطرف کردن این کمبود که به شیوه‌ای

در طول دو دهه گذشته، از کمیت و کیفیت کتاب‌های مصور در ایران، به شدت کاسته شد و کتاب‌های مصور جدید، به ندرت در ایران دیده می‌شود. در حالی که در سال‌های نه چندان دور، ترجمه کتاب‌های مصور در ایران، با استقبال بسیار زیادی مواجه می‌شد.

هم اکنون در بازارهای جهانی کتاب، می‌توان لقب پرفروش‌تر کتاب مصور را به کتاب «ناخدا زیرشلواری» نسبت داد. ناخدا زیرشلواری، از جمله مضحک‌ترین موجوداتی است که تاکنون پا به عرصه ادبیات کودکان گذاشته و همین مضحک بودن است که آن را به پرطرفدارترین شخصیت داستان‌های مصور تبدیل کرده است.

خالق این اثر که تاکنون بیش از ۶ میلیون نسخه از سری کتاب‌هایش فروخته شده، جز به مضحک بودن به چیز دیگری فکر نمی‌کند. حتی نثر نوشته‌هایش هم به گویش بچه‌های خردسال است و کلمات را آن‌گونه می‌نویسد که کودکان تلفظ می‌کنند. مضحک بودن کتاب‌های او، به آن اندازه که مورد توجه خوانندگان خردسال واقع شده، به مذاق پدر و مادرهایشان خوشایند نیست. خیلی از پدر و مادرها اعتقاد دارند داستان‌های ناخدا زیرشلواری، بدآموزی دارد و دقیقاً همان چیزهایی را به بچه‌ها آموزش می‌دهد که پدر و مادرها، بچه‌هایشان را از آن منع می‌کنند. این ناخشنودی، در میان آموزگاران دبستان هم به چشم می‌خورد. حتی در بعضی مدارس آمریکا، خواندن این کتاب‌ها رسماً ممنوع شده است.

این کتاب‌ها، علاوه بر این که مخاطبان زیر ۱۰ سال را مسحور خود کرده، مورد استقبال منتقدان ادبی نیز واقع شده است. منتقدان و زبان‌شناسان، این کتاب‌ها را به دلیل خلاقیت و ابداعاتی که مؤلف، در آفرینش واژه‌ها به خرج داده، در خور اعتنا می‌دانند.

✓ ایبرار / شماره ۲۱ / ۲۳۱۱ / مرداد ۱۳۷۹

کتابخوانی کودکان

مترجم: سارا حسینی راسخ

مقاله

خردسالان می‌بایست از زمان تولدشان با کتاب و کتابخوانی آشنا شوند. سپس، همان‌طور که بزرگ

می‌شوند و توانایی گرفتن اجسام را پیدا می‌کنند، سعی کنید یک صفحه از کتاب یا یک برگ عکس‌دار و چیزهایی ساده از این قبیل را به او بدهید که به دست گیرد و به دهان نزدیک کند.

یک سال طول می‌کشد تا او با مطالعه مأموس شود. کودکان در ۱۸ ماهگی، بین تصاویر و موضوعات حقیقی رابطه برقرار می‌کنند. هر چه فرزندان به دو سالگی نزدیک می‌شود، رشد استعداد و آمادگی‌اش، انگیزه‌ای برای آموختن بیشتر او می‌شود.

تکرار کردن، عطش کودکان پیش دبستانی به داستان‌های مورد علاقه‌شان را تسکین می‌بخشد. تکرار، مهم‌ترین روش برای رشد زبانی و مهارت‌های پیش‌خوانی کودکان محسوب می‌شود. کودکان در سه سالگی، ذهن‌شان مملو از محفوظات است. آنها اغلب دوست دارند داستانی را که خودشان ساخته‌اند، بازگو کنند و نشان دهند آن‌چه را که خوانده‌اند، می‌توانند ابراز کنند.

کودکان چهار ساله، اغلب قادرند برخی کلمات نوشته شده، مانند نام خود را شناسایی کنند. کودکان پنج ساله، درک ثابتی از معنا و ساختار زبان در ذهن خود پیدا کرده‌اند.

شما می‌توانید از طریق خواندن کتاب‌ها با صدای بلند، به طوری که تصویر پیش روی‌شان باشد، آنان را به کتابخوانی تشویق کنید.

آن‌چه کودک را بیشتر با چیزی که می‌خواند، ارتباط می‌دهد، قدرت درک او از متن است. بنابراین، بهتر است بعد از خواندن داستان، نکته‌های کلیدی داستان را از او بپرسید.

✓ ایبرار اقتصادی / شماره ۲۱ / پنجمین ۱۲ مرداد ۱۳۷۹

کودکان کتاب‌های مصور را بهتر می‌خرند و

می‌خوانند

مهرداد فرمند

مقاله

کتاب‌های مصور کودکان یا کمیک استریپ، از پر طرفدارترین محصولات بازار کتاب، در سراسر جهان به شمار می‌رود. طبق آمار که هفته‌نامه ناشران آمریکا منتشر کرده، پرفروش‌ترین کتاب‌های مصور کودکان، آنهایی است که برای

ترجمه: شیرین حیارزاده

گفت‌وگو

جی. کی. رولینگ، خانم معلم جوانی است که با دخترک شیرخوارش، تا پیش از جادوی هری پاتر، در آپارتمان‌های کوچک سازمانی، در ادینبرو زندگی می‌کرد. حالا او به سرزمین میلیاردرها رفته است. رولینگ، از کودکی می‌خواست نویسنده شود. او به ادبیات انگلیسی علاقه داشت، ولی تحصیلاتش را به زبان فرانسه ادامه داد.

اولین داستان کامل خود را در ۶ سالگی نوشت و بعد به نوشتن ادامه داد. دونوول برای بزرگسالان نوشته که هرگز در صد چاپ آن برنیامده است. او موقع نوشتن، خواننده خاصی را هدف قرار نمی‌دهد، اول ایده می‌آید و او خود را به دست آن می‌دهد.

او واقعاً نمی‌داند، ایده‌ها از کجا می‌آیند و امیدوار است هیچ وقت نفهمد. او فقط یک ؟؟؟؟؟؟ کوچک در سطح مغز خود دارد که او را به فکر کردن دربارهٔ تجربه‌های از صحنه‌های نامرئی او می‌دارد. معمولاً افراد واقعی، الهام‌بخش شخصیت‌هایش هستند، اما وقتی وارد ذهنش می‌شوند، به شخصیتی کاملاً متفاوت بدل می‌شوند.

او هنوز با دست می‌نویسد. قلم مشکی را به قلم آبی ترجیح می‌دهد و کتاب‌های جین آستن را بارها و بارها خوانده است و راوی دیل را بیشتر از همه نویسندگان زنده دوست دارد.

✓ **ممشوری / شماره ۲۲۱۵ / دوشنبه ۲۱/۷/۷۹**

تحلیل تطبیقی قصه ماهی سیاه کوچولو
به یاد سی و سومین سال خاموشی صمد بهرنگی

دکتر احمد بیانی

مقاله

مؤلف در این مقاله، به منظور بررسی تطبیقی، یک قصه چینی را انتخاب کرده و علت این انتخاب، آن است که این قصه، علاوه بر مشابهت‌هایی که به قصه «ماهی سیاه کوچولو» دارد، از نظر زمانی نیز به آن نزدیک‌تر است و از لحاظ تأکیدهای اجتماعی هم با آن همسویی دارد.

هم‌چنین، نزدیکی فرهنگی بین ایران و چین و

پایین‌ترین رده سنی نوشته می‌شود؛ یعنی رده سنی زیر هشت سال.

در میان کتاب‌های خاص رده سنی زیر هشت سال که کتاب‌های قبل از خواب هم لقب گرفته، مقام پرفروش‌ترین کتاب مصور، از آن مضحک‌ترین آنها، یعنی «دایناسورها چطوری شب به خیر می‌گویند؟» است.

این کتاب، با بهره‌گیری از علاقه‌ای که کودکان به موجودات ناشناخته و غریبی هم چون دایناسور دارند، نوشته شده است و در کنار نوشته‌هایش که به صورت شعر است، تصاویری کودکانه آمده که کمک می‌کند بچه‌ها آسان‌تر به خواب روند.

✓ **جام جم / شماره ۱۰۲ / چهارشنبه ۹ شهریور ۱۳۷۹**

در سایه روشنائی آغا محمدخان؛
نقد مجموعه کزیده داستان احمد عربلو
نوشته: عبدالعلی دستغیب

نقد

مجموعه قصه کمیک احمد عربلو، البته فرار و تشبیب دارد؛ برخی از قطعه‌های آن، شوخی و حتی هزل است و برخی از قطعه‌های آن طنز. دو قطعه درباره «آغا محمدخان قاجار» و «شاه عباس» نیز در کتاب هست که نوعی گزارش مضحک از زندگانی و کردار این شاهان است و زیاد جنبه داستانی ندارد. انتقادات و حمله‌هایی که به این دو تن شده، خیلی صریح و مستقیم است و نمی‌توان آنها را طنز نامید. برخی از قطعه‌های این مجموعه، مانند «پلنگ» و «نمایش ویژه» و «تهدید سرگروه‌بان»، خوب از کار درآمده و جنبه انتقادی نیرومندی دارد.

روی هم رفته، نویسنده در کار خود موفق است و پیداست که چم و خم کلام را می‌شناسد و از سایه روشن‌های سخن و الفاظ و بازی آزادانه و شوخ‌وشنگ آنها، آگاهی دارد.

✓ **گلستانه / شماره ۱۹ / مرداد ۷۹**

جادوی هری پاتر در سرزمین رویایی
کودکان
گفت‌وگو با جی. کی. رولینگ، خالق هری پاتر

قرار گرفتن هر دو فرهنگ قدیمی در گروه فرهنگ‌های شرقی، علت دیگری است که این انتخاب را توجیه می‌کند.

باید در نظر داشت که تشابه دو قصه، به ویژه در زمینه ادبیات کودک، مطلب جدیدی نیست و گردآوری قصه‌های مشابه و توجه به میزان تطبیق آنها، روش پژوهشی شناخته شده‌ای در قلمرو ادبیات محسوب می‌شود.

خاستگاه حرکت دو ماهی سیاه کوچولو، در اثر چینی و اثر ایرانی، متفاوت است. با تأمل در اثر «جین جین»، نویسنده چینی، درمی‌یابیم که ماهی سیاه کوچولو، زندگی خوب و ماوای زیبایی دارد و حرکت او در بریدن از پل قدیمی، در حقیقت، حرکتی است که از دل حرکت موجود برمی‌آید، در صورتی که در قصه صمد، ماهی کوچولو: «... حسرت به دلش مانده بود که یک دفعه هم شده، مهتاب را توی خانه‌شان ببیند».

در قصه چینی، تنها مادر بزرگ است که به عنوان نماد قدمت و سنت از نظر عاطفی، ماهی سیاه کوچولو را از حرکت منع می‌کند و این بازدارندگی، از طریق ایجاد اطمینان عاطفی، به آسانی برطرف می‌شود؛ در صورتی که در قصه صمد، ممانعت مادر با مخالفت‌های همسایه، پیر ماهی و سایر ماهی‌ها ارتباط می‌یابد و جنبه اجتماعی پیدا می‌کند؛ تا جایی که برخی کشتن ماهی سیاه کوچولو را به منظور جلوگیری از حرکت پیشنهاد می‌کنند و به منظور ممانعت از آن، به تهدید و تطمیع متوسل می‌شوند.

در قصه چینی، حرکت ماهی سیاه کوچولو، به سهولت انجام می‌پذیرد و در طول حرکت، قهرمان قصه، نه تنها با موانع پیچیده، به آن صورت که در قصه صمد آمده است، مواجه نمی‌شود، بلکه به طور طبیعی، از یاری و مدد پدیده‌های سر راه بهره می‌جوید. خرچنگ حیل‌گر و موذی که در قصه ایرانی، قصد شکار ماهی سیاه را دارد، در قصه چینی، در دل خود محبت و احترام زیادی نسبت به ماهی‌های کوچک پیدا می‌کند و با چنگک‌های تیز خود، ماهی را از چنگک جلبک‌ها جدا می‌کند و رهایی می‌بخشد.

یارگیری و انتخاب همراه در دو اثر ایرانی و چینی، به دو روش متفاوت انجام می‌پذیرد. در حالی که در قصه چینی، ماهی سیاه کوچولو، قبل از

حرکت، همراهان خود را برمی‌گزیند و انجام این مهم، جنبه قراردادی دارد، در قصه ایرانی، قهرمان داستان در جریان سفر، همراهان خود را برمی‌گزیند. با مقایسه موضوعی دو اثر، درمی‌یابیم که در اثر چینی، پیروزی پدیده آسان و بسیطی تصور شده است که می‌توانیم خوشحالی حاصل از آن را از طریق چلچله بشنویم و به نزدیکان خود اعلام کنیم. در صورتی که در اثر ایرانی، پیروزی از طریق تأثیر پیچیده، در شکل تصمیم ماهی سرخ، به ادامه راه ماهی سیاه و حتی از طریق نابودی قهرمان قصه، حاصل می‌شود.

✓ ابرار / شماره ۲۲۲۲ / یکشنبه ۲۷/۶/۷۹

کودکان و خیالگرایی جادویی افسانه‌های کهن

متن سخنرانی «ثریا قزل‌ایاغ» در همایش سه روزه نمایش عروسکی تهران (تالار اجتماعات خانه هنرمندان ایران)

سخنرانی

تصور نمی‌کنم کسی شک داشته باشد که تخیل، سرچشمه آفرینندگی است. اگر انسان، انسان است، با نیروی تخیل و تعقل خود، انسان شده است. به روایتی «تخیل، عالی‌ترین صفت انسان است؛ چرا که بیش از هوش، بشر را از حیوان متمایز می‌کند».

جهان خیال، جهان آزادی و اختیارات است؛ حتی اگر عالم واقع، قلمرو محدودیت و التزام باشد. همچنین، کسی شک ندارد که کودکی، از جنس خیال است و آن‌گونه که روان‌شناسان ادعا می‌کنند: «کودکان مرحله به مرحله، در جریان تکامل و رشد روانی خویش، نیازمند خیال‌پردازی هستند و در واقع، شخصیت حقیقی آنها متمایل به جادوست.»

چنان که یکی از مهم‌ترین پایه‌های تربیت در ۳ تا ۶ سالگی، تربیت همین نیروی تخیل اوست. برای چنین پرورشی، می‌توان به راه‌های متنوعی اندیشید، ولی به جرأت می‌توانم بگویم هیچ کدام از این راه‌ها را به اندازه سهیم کردن کودکان در حاصل تخیلات انسان که در طول تاریخ و در قالب قصه و افسانه تبلور یافته و به گوهرهای یگانه فرهنگی بدل شده است، مؤثر نمی‌دانم. سؤالی که یافتن پاسخ آن در این جا ضرورت دارد، این است که مگر این قصه‌های

صداقت داشته باشد، به دیگران مهر بورزد و تلاش کند، سرانجام رستگار خواهد شد.

سخن آخر این که اگر باور داریم «پرورش کودک، مثل پرکردن یک ظرف نیست، بلکه مثل روشن کردن یک شعله است»، این افسانه‌ها هستند که شعله‌ها را برمی‌افروزند و کودکان را تا بدان جا پیش می‌برند که خود بخواد و بتواند و از هیمة جان‌شان برای روشن نگه داشتن شعله، مایه بگذارند.

✓ پژوهشنامه ۲۱ / تابستان ۷۹

مقاله

- در شعر نوجوان ما گرگی در کمین نیست

عرفان نظارآماري

- سیاه و سفید روایتگر حال و هوا

تسارز چستر

علی آشتیانی

- سیری در ادبیات کودک و نوجوان ایران

پیس از انقلاب

مهدی جخوانی

میزگرد

- چه کرده‌ایم در دو دهه اخیر؟

(زهرا احمدی - محمد میرکیانی - ثریا فرزلی‌باغ، علی‌اصغر

سیدآبادی)

پاپان‌نامه

- بررسی مفاهیم اجتماعی در داستان‌های

واقع‌گرای کودک و نوجوان

منصوره سناری

نقد

- کاری بزرگ اما فاقد روشمندی

مناف یحیی‌پور

- وقتی که تصویر از متن جلو می‌زند

شکوه حاجی‌نصرالله

- این بوی دور آشنا

شهره کماندی

سرشار از عناصر تخیلی شگفت‌انگیز، چه نوع تجربه‌هایی را در اختیار کودک می‌گذارند که دیگر فعالیت‌های شناخته شده، به انجام آن توانا نیستند؟ آن چه در این ارتباط حائز اهمیت است، آن است که کودک بتواند ماهیت نامشخص زندگی را با توانایی کامل درک کند و از رویارویی با زندگی واقعی نهراسد و افسانه‌های شگفت‌انگیز، چنین فرصتی را در اختیار او می‌گذارد؛ جهانی که در آن، با گسفتن اسم رمز «یکی بود و یکی نبود» همه غیرممکن‌ها، ممکن می‌شود و همه آرمان‌های والای انسانی تحقق می‌یابد.

تار و پود این افسانه‌ها یافته شده از فلسفه زندگی، جهان‌بینی، شیوه زیست، کار و حرفه، باورها، آداب و سنن و اعتقادات مردم است و برای همین است که مردم آنها را باور دارند و به آنها دل می‌بندند. به همین دلیل است که زمان و مکان را متهور کرده‌اند و پایدار و استوار، از نسلی به نسلی دیگر منتقل شده‌اند. مانده‌اند و آینه‌های شده‌اند در برابر چهره فرهنگی یک قوم، نمونه‌های شده‌اند برای وحدت فرهنگی و پشتوانه‌های شده‌اند برای نیرو گرفتن، اعتماد به نفس یافتن، روی پای فرهنگ خود ایستادن و خود را از جریان‌های تند حفظ کردن.

وجود قهرمان‌ها و ضد قهرمان‌هایی که صفاتی مطلق دارند، یکی از ویژگی‌های مهم و تأثیرگذار این افسانه‌ها بر کودکان است. این شخصیت‌ها صفت‌بندی مشخصی دارند یا خوبند یا بد. هرگز کسی درباره آنها اشتباه نمی‌کند.

ظاهر امر این است که ساختار شخصیتی این قهرمان‌ها یا ضد قهرمان‌ها اصلاً با واقعیت منطق نیست، ولی همین دو قطبی بودن است که کودک را متوجه دو وجهی بودن شخصیت واقعی انسان می‌کند. این افسانه‌ها در شکلی کاملاً طبیعی، بی آن که قصد پند و اندرز و نتیجه‌گیری مستقیم داشته باشند، از رفتارهای متضاد انسانی سخن می‌گویند و همین است که به کودک فرصت می‌دهد جایگاه خود را پیدا کند و بشناسد.

یکی دیگر از برجستگی‌های این افسانه‌ها سرانجام محقوم آنهاست؛ یعنی «پیروزی نیکی بر بدی». نتی که بی‌وقفه در گوش آدمی نواخته می‌شود و به انسان یادآوری می‌کند که اگر نیک بماند و خیرخواه و پا را از جاده درستی بیرون نگذارد،

بازتاب

- رویکرد جدید یا خدای جدید؟

فضل‌الله خالقیان

- ارتقای ادبیات با سانسور محال است.

علی‌اصغر سیدآبادی

✓ کتاب ماه کودک و نوجوان / شماره ۲۳ / تیر ۱۳۷۹ / شماره نهم.

سال سوم

گزارش

- صمیمی و پرشکوه برگزار شد

گزارشی از سومین مجمع عمومی انجمن نویسندگان کودک و

نوجوان

سمیه نصیری‌ها

نقد

بچه‌های همه کاره

نویسنده: سمیرا اصلان‌پور

کتاب: حادثه در کوهستان

نویسنده: آرتور کترال

مترجم: محبوبه مهاجری

نقد

پلی میان دنیای کودک و بزرگسال

نویسنده: چیتا یفری

کتاب: برگ به برگ

نویسنده: لیده فون کیژلینک

مترجم: شکوفه رضانی

نقد

مشکلی به نام «گفتن»

نویسنده: روح‌الله مهدی‌پور عمرانی

کتاب: دیشب مهتاب عروسی کرد

نویسنده: شهرام شلیعی

تصویرگر: فرشید شلیعی

نقد

در باغ سبزی

نویسنده: یوریک کریم مسیحی

کتاب: باغ زیبای من

گردآورنده: ماری‌پیت نظریان

طرح و اجرای روی جلد: رازمیک اسیرخانیان

نقد

شهرزاد هزاره سوم (پروسی جهت‌گیری

سیاسی اجتماعی در گذشته شهرزاد)

مصطفی ناهید

کتاب: گذشته شهرزاد

نویسنده: سوزان لاهجر

مترجم: حسین ابراهیمی‌زلوند

نقد

هشت خوان شعر

نویسنده: محمدعلی دهقانی

کتاب: آواز باران

کفت‌و‌گو

- خار در پای کودک فرو کنید

کفت‌و‌گو با دکتر فضل‌السادات حسینی

غلامرضا خراسانی - جعفر قربانی

مقاله

نوسازی میراث‌ها (تأملی کوتاه در

بازآفرینی‌های شکوه قاسم‌نیا)

سیدعلی کاشفی‌خوانساری

نقد

آدم‌های رولد دال یک جور دیگرند

مترجمان: محبوبه نجف‌خانی - پروناز نیری

کتاب: غول بزرگ مهربان

مقاله

سیری در ادبیات کودک و نوجوان لهستان

نویسندگان: گراژینا لوندوین، میکال زاجا

ترجمه و تلخیص: شقایق لندهاری

گزارش

ادبیات غیرخلاق، دیگر خریداری ندارد

گزارشی از دوره هفت روزه «کارگاه خلاقیت»

جعفر قربانی

شاعر: مجید ملامحمدی
تصویرگر: عادل رستمپور

کتاب: قصه حسین کرد شستری
نویسنده: محمدرضا شمس

نقد

حق تقدم با موسیقى و قافیه است

نویسنده: زینب یزدانی

کتاب: گنجشگک اشی مشی و کلاغک جارچی باشی

نویسنده: م. آزاد

تصویرگر: آراسته رزاقی

- کشمکشى در حد بگو مگو

نویسنده: پنشه توانایی

کتاب: کرم کلچه ای

نویسنده: سیدرضا میرموسوی

- کچوک درم و نرگزب

نویسنده: شیدا رنجبر

کتاب: لاک پشت

نویسنده: رولد دال

مترجم: کینا کرکانی

✓ کتاب ماه کودک و نوجوان / ۲۲ / ۲۱ مرداد / ۷۹ / شماره دوم -

سال سوم

مقاله

- مرحوم نجوم، پدر علوم

امید وهایی املشی

- وقتی باد نمى وزد

نویسنده: سیدعلی کاشفی، خوانساری

کتاب: بادبادک

زیر نظر: زهرا فرمانی

ناظر هنری: بهرام کلهرنیا

- تحلیل حساب شده (سیری در داستان های

سوسن طاقدیس)

روح الله مهدی پورعمرانی

- بادبادک بین کتاب و نشریه تاب می خورد

نویسنده: سمیه نصیری ها

کتاب: بادبادک

زیر نظر: زهرا فرمانی

ناظر هنری: بهرام کلهرنیا

- نگاهی به گرایش های اخیر در ادبیات

کودک و نوجوان سوئد

ترجمه: شقایق قندهاری

نقد

- نکاتی درباره ترجمه

با نگاهی به ترجمه «غول بزرگ مهربان»

نویسنده: شهرام لقبالزاده (رازاور)

کتاب: غول بزرگ مهربان

نویسنده: رولد دال

مترجم: مهناز داودی

- چند کلمه درباره گرافیک «بادبادک»

نویسنده: کریم نصر

کتاب: بادبادک

زیر نظر: زهرا فرمانی

ناظر هنری: بهرام کلهرنیا

- به یاد روزهای بارانی عموزاده

نویسنده: روح الله مهدی پورعمرانی

کتاب: خدای روزهای بارانی

نویسنده: فریدون عموزاده خلیلی

- قطاری که از ریل رئالیسم خارج شده

نویسنده: شهره کائدی

کتاب: قطار آن شب

نویسنده: احمد اکبرپور

تصویرگر: نازنین آیگانی

- ما نگهبان شهرهایمان هستیم

نویسنده: حمید باباوند

کتاب: آخرین پرده آخرین سنگ

- حسین کرد همچون رستم داستان

نویسنده: شمسی خسروی

نویسنده: سیدمهدی شعاعی
طراح و سازنده لوح‌ها: علی اصغرزاده

نویسنده: جوینس وی. لچنر
مترجم: شقایق قندهاری

- ما در سکوت زندگی می‌کنیم

نویسنده: رویا خوشنویس
کتاب: نمایی در کهکشان
نویسنده: گیلیان رابین‌اشتاین
مترجم: محبوبه نجف‌خانی

- گل یا پوچ در قرن بیست و یکم

نویسنده: امید وهاپس‌املشی
کتاب: سفرهای فضایی - فوق بشرها (جلد ۶)
نویسنده: سارا آنجلیس - سیمون بیکرافت
مترجم: داوود شعبانی

- نقطه چین‌هایی به احترام مخاطب

نویسنده: سیدمحمد طلوعی برازنده
کتاب: شاه میداس
نویسنده: لاین ریذنگس
تصویرگر: جو. آ. اسمیت
مترجمان: مهدی کاموس - معصومه پورطاهریان

- تلفیقی موفق از تاریخ و تخیل

نویسنده: شهره کاندی
کتاب: غرش تندر در کوهساران
نویسنده: اسکات ادل - الیزابت هال
مترجم: داوود شعبانی

- قصه‌ای مدرن برای بچه‌ها

نویسنده: کیوان امجدیان
کتاب: قتمه آب (فاطمه و نقاشی‌هایش)
نویسنده: ابراهیم حسن‌بیگی
تصویرگر: مهدی نوری

✓ کتاب ماه کودک و نوجوان / شماره ۲۵ / ۳۱ شهریور ۷۹ / شماره
پازدم - سال سوم
مقاله

- معلولیت در ادبیات کودک و نوجوان
(بررسی و طبقه‌بندی ۱۳ اثر در دهه گذشته)

مسعود ناصری

- وقتی کسی گم می‌شود

نویسنده: روح‌الله مهدی پورعمرانی
کتاب: جوجه ماگم شده بود، پیدا شد
نویسنده: کیت گرین
مترجم: اسدالله شعبانی

- لایه‌های زندگی در لایه‌های داستانی
(نگاهی به ۷ اثر داستانی از محمد محمدی)

روح‌الله مهدی پورعمرانی

تصویرگر: کریستوفر ورمل

کلت وکو
نویسندگان کودک «جاندار پنداری» را بهتر

بشناسند

- مروارید جان استاین‌بک می‌درخشد

نویسنده: زهرا دامیار

کتاب: مروارید

نویسنده: جان استاین‌بک

مترجم: محسن سلیمانی

کلت وکو یا رقیه بلایی

جعفر آریبانی

گزارش

یک طرح، دو دیدگاه

جعفر آریبانی

- با کفش آهنی به دنبال قصه‌های گمشده

نویسنده: احمد کم

کتاب: موی سفید

نویسنده: عبدالصالح پاک

تصویرگر: آمنه پرویزی

مقاله

وضعیت نشر کتاب‌های کودک و نوجوان در

مجارستان